

Ýoel Kitaby we Laodikeýanyň Ýedinji Gün Adwentist Ybadathanasy - Kyrk Bäşinji San

Jeff Pippenger

2026-02-12

Kyrk Bäşinji San

Synlaýyn gözden geçirme

Lewiler kitabyňyň ýigirmi üçünji baby bir ýüz kyrk dört münüş Pentikost möwsüminiň içinde üç synagy kesgitleýär. Çadyr baýramynyň birinji gününü Pentikost günü bilen gabat getirmek, soňra bolsa Mesihniň ýokary göterilmezinden öň şägirtlere ýüzbe-ýüz öwreden kyrk gününü ilkinji hasyl günü bilen gabat getirmek, umuman alanyňda, üç perişdäniň habarlaryny aňladýan bir gurluşy emele getirýär.

“Ölüm, jaýlanyş we direliş” üç ädimden ybarat ýeke-täk pygamberlik ýolbelgisi hökmünde ulanylanda, ol Mesihniň çokundyrylmagy arkaly görkezilişi ýaly, direlişden baş gün soň ilkinji miweler gününde hamyrsız çörek baýramynyň ýedi günlük döwri mukaddes ýygnak hökmünde tamamlanýandygyny görýäris. Şeýlelikde, ilkinji miwe hödürlemesi bilen gabat gelýän Mesihniň direlişinden soň baş günlük döwür gelýär.

Çatma baýramynyň ilkinji gününü Pentikost günü bilen gabat getirmek arkaly döredilen gurluşyň ahyrynda üç basgançakly ýene bir ýol belgisi bar; onuň yzysüre hem Pentikosta çenli ýetýän baş gün gelýär.

“Üç ädimlik ýol görkezgilerinden soň baş gün” bolan şol iki döwrüň arasynda otuz günlük döwür bar. Çadyr baýramynyň ilkinji gününü Pentikost günü bilen gabat getirenimizde, Çadyr baýramyndan baş gün öňüň Töwella günüdigine düşüňäris. Töwella gününden on gün öň Surnaýlar baýramy bolupdyr. Mesihniň ilkinji miweler günündäki direlişinden soň ýüzbe-ýüz öwrediş eden kyrk günü, Surnaýlar baýramyndan baş gün soňra we Töwella gününden baş gün öňe gabat gelýär.

Onuň “ölümi, jaýlanyşy we direlişi” diýlip atlandyrylýan üç ädimli ýolgörkezgiji, ondan soň hamyrmaýasyz çöregiň baýramynyň ahyryna çenli baş gün geçmegi bilen, otuz gün soň ýene gaýtalanýar; şonda “surnaýlar, göge göteriliş we höküm” diýlip atlandyrylýan üç ädimli ýolgörkezgiji peýda bolýar, we olaryň yz ýanyndan Pentikosta çenli baş gün gelýär. Başdaky üç ädimli ýolgörkezgiji, üç ädimli bir ýolgörkeziji hökmünde aňsatlyk bilen kesgitlenýär, çünki ol şeýle görnüşde göni Mesihniň çokundyrylmagy bilen baglanyşdyrylýar; bu çokundyrylma Onuň “ölümini, jaýlanyşyny we direlişini” alamatlandyrýar. Çokundyrylma mukaddes 1,260 günlük döwrüň alfasydy; şol döwür Onuň “ölümi, jaýlanyşy we direlişi” bilen jemlenip, 1,260 günüň omegasyna öwrüldi.

Pentekostal möwsüminiň ahyryndaky üç ädimli ýol belgisi pygamberlik taýdan ulanylyşy arkaly tanalmalydyr. Pentekostal möwsüminiň elli gününde şol bir gurluş başlangyçda hem, ahyrda hem

duş gelýär. Mesihniň ahyry hemişe başlangyç arkaly şekillendirýändigini baradaky ýörelgä esaslanyp, biz surnaýlar baýramyny, onuň yzyndan ýokary göterilişi, onuň yzyndan Ýaraşdyryş gününü, onuň yzyndan bolsa baş günü — bir «üç ädimli ýol belgisi we onuň yzyndan baş gün» hökmünde — kesgitläp bileris.

Şeýle hem biz teklipl edilýän üç ädimi şol üç ädimniň hersiniň aýratynlyklary barada Mukaddes Kitabyň görkezmeleri bilen synag edýäris. Şol üç ädim Hudaýyň Sözünde gaýtalap görkezilýär. Olar üç perişdedir; olar howly, Mukaddes ýer we İn Mukaddes Ýerdir; olar Mukaddes Ruhniň günä, dogrulyk we höküm barada ynandyrmak işidir. Keramatly surnaýlar baýramyny, ýokary göterilişi we Ylalaşyk Gününü şol üç ädim hökmünde kesgitlemek, ädimleriň hersiniň Mukaddes Kitapda berkidilen şaýatlyk bilen gabat gelmegini talap edýär.

Surna çalynmalary duýduryş habarydyr we ol “Hudaýdan gorkuň” diýip gygyrýan birinji perişde bilen baglanyşyklydyr. Mesihniň ýokary göterilişi Onuň Ikinji Gelşiniň şöhratynyň nyşanydyr, çünki birinji perişdäniň ikinji beýany “Oňa şöhrat beriň” diýýär. Ylalaşyk günüsü hökümniň nyşanydyr, we birinji perişdäniň üçünji beýany “Onuň höküm sagady geldi” diýýär. Pentikost möwsüminiň ahyryndaky ýolgörkeziji bellikdäki üç ädimniň pygamberlik häsiýetleriniň, köpüsiniň “arassalanyp, aklanyp, synalýan” ýerde, ebedi Hoş Habaryň üç ädimini aňladýandygyny kesgitlemegiň birnäçe usuly bar.

Şeýle bolansoň, siz onda üç ädimli birinji ýolbelgide arpa ilkinji miwe sadakasynyň berilýändigini, üç ädimli soňky ýolbelgide bolsa bugdaý ilkinji miwe sadakasynyň berilýändigini görüp bilersiňiz. Şeýlelikde, Pentikost möwsüminiň alfa üç ädiminiň hamyrsyz çöregi görkezýändigini, emma üç ädimli omega ýolbelgisiniň hamyrlý çöregi görkezýändigini hem görüp bilersiňiz. Hatta başlangyçdaky üç ädimli ýolbelgide ähli adamlary çekmek üçin Mesihniň ýokary galdyrylan ýeriniň bardygyny, ahyrdaky üç ädimli ýolbelgide bolsa milletleri çekmek üçin ýüz kyrk dört müňüň baýdagynyň ýokary galdyrylýandygyny hem görüp bilersiňiz.

Birinji we üçünji perişde pygamberlik derejesinde şol bir perişdedir, çünki birinjisi başlangyçdyr, üçünjisi bolsa ahyrzaman. Alfa bolan birinji perişde hökümiň açylyşyny jar edýär, omega bolan soňky perişde bolsa hökümiň ýapylşyny jar edýär. Birinji perişdäniň habary 1840-njy ýylyň 11-nji awgustynda Yslamyň ýerine ýetmegi arkaly güýçlendirildi, üçünji perişde bolsa 11-nji sentýabrda Yslamyň bir ýerine ýetmesi arkaly güýçlendirildi. White uýamyz bize hem birinji, hem-de üçünji perişdäniň wezipesiniň ýer ýüzünü onuň şöhraty bilen ýagtyltmak bolandygyny habar berýär. Başga şaýatlar hem köp bolup, olar Mesihniň direlişinden Pentikosta çenli bolan elli günün içinde, Lewiler 23-nji babyň ilkinji ýigrimi iki aýaty we Lewiler 23-nji babyň soňky ýigrimi iki aýaty bilen beýan edilişi ýaly Pentikost möwsüminiň gurluşyny kesgitlemek üçin ýeterlik goldaw berýärler. Üç ädimli ýolbelgiden soň baş gün gelýän iki ýolbelginiň arasynda, ikinji perişdäni aňladýan otuz günlük döwür bardyr.

“Üç ädimden soň baş” günden ybarat bolan birinji ýolbelligi birinji perişde, otuz gün ikinji perişde, hem-de “üç ädimden soň baş” günden ybarat bolan ikinji ýolbelligi üçünji perişdedir. Bu üç ädim Pentekosta çenli bolan tutuş Pentekostal möwsümi öz içine alýar; şondan soň bolsa bu, Amerika Birleşen Ştatlarynda ýekşenbe kanunynyň güýje girmegi bilen başlanýan we Mihail ýerinden

galýança hem-de adam üçin synag möhleti ýapylýança dowam edýän ýekşenbe kanuny krizisi döwründe soňky ýagmyryň dökülmegini aňladýan Çatma baýramynyň ýedi gününüň başlangyjyny belleýär. Bu gurluş ylahydyr, emma ol käbir örän çynlakaý meseleleri ýüze çykarýar.

Çynlakaý Pikirlenmeler

“surnaýlar, ýokary göteriliş we höküm” bilen aňladylan ýolbelgisiniň lakmus we üçünji synagdygy aýdyňdyr. Üçünji synag hemişe lakmus synagydyr; onda häsiýet ýüze çykarylýar, emma hiç wagt ösdürilmeýär.

“Häsiýet krizis arkaly ýüze çykarylýar. Gije ýarymda çynlakaý ses: ‘Ine, ýigit gelýär; ony garşy almaga çykyn!’ diýip yglan edeninde, uklap ýatan gyzlar ukusyndan oýandylar, we wakaga taýýarlyk göreňiň kimdigi görüňip galdy. Iki tarap hem garaşylmadyk ýagdaýda tutuldy, emma biri şol gyssagly pursat üçin taýýar eken, beýlekisi bolsa taýýarlyksyz tapyldy. Häsiýet ýagdaýlar arkaly ýüze çykarylýar. Gyssagly ýagdaýlar häsiýetiň hakyky düýp mazmunyny ýüze çykarýar. Birden ýüze çykýan we garaşylmadyk bir bela, matam, ýa-da krizis, garaşylmadyk bir kesel ýa-da hasrat, jany ölümiň önünde ýüzbe-ýüz goýýan bir zat, häsiýetiň içki hakyky ýagdaýyny ýüze çykarar. Hudaýyň Sözüniň wadalaryna hakyky imanyň bardygy ýa-da ýokdugy aýan ediler. Janyň merhemet arkaly saklanýandygy ýa-da saklanmaýandygy, çyra bilen bilelikde gapda ýagyň bardygy ýa-da ýokdugy aýan ediler.

“Synag döwürleri hemmelere gelýär. Hudaýyň synagy we barlagy astynda özümizi nähili alyp barýarys? Çyralarymyz sönýärmi? Ýa-da biz olary heniz hem ýanyp duran halda saklaýarysmy? Merhemetden we hakykatdan doly bolan Ol bilen baglanyşygymyz arkaly her bir adatdan daşary ýagdaýa taýynmy? Baş paýhasly gyz baş akylsyz gyza öz häsiýetini berip bilmedi. Häsiýet biziň her birimiz tarapyndan şahsylykda emele getirilmelidir.” Review and Herald, October 17, 1895.

Surnaýlar baýramynyň ýolgörkezijisi gelende, seniň häsiýetiň ebedilik möhürlenýär, sen baýdak hökmünde ýokary göterilýärsiň we günäleriň ebedilik öçürilip taşlanýar. Üç ädim möhürlenmegiň üç tarapyny aňladýar. Ýarygije Gykylygynyň habarynyň gelşi ýagynyň kimde bardygyny we günäleri aýrylýarka baýdak hökmünde ýokary göterilýänleriň kimdigini äşgär edýär. Habar, iş we möhür — bularyň hemmesi bir ýolgörkezijidir. Bu, “garaşylmadyk betbagtçylyk” sebäpli “jany ölümiň ýüzbe-ýüz getirýän” bir ýolgörkezijidir. Yslamyň surnaýy şol “garaşylmadyk betbagtçylygy” aňladýar. Şol pursatda “Ine, Giýew gelýär” diýen habar Ýekşenbe kanunundan baş gün ön yglan edilýär; şol ýerde habar üçünji perişdäniň güýçli gykylygyna öwrülýär.

Ýol belginiň üç ädimi, Ýekşenbe kanunynyň önüsrasynda ýüz kyrk dört münüň möhürlenişiniň hem-de ýokary galdyrylyşynyň kesgitleýji düzümleri bolup durýar. “Surnaýlar, ýokary galma we höküm” diýen barlag ölçeginiň Exeter lager ýygnaýy arkaly görkezilendigi aýdyňdyr. Päkleniş günü bilen Pentikostyň arasyndaky baş gün, 1844-nji ýylyň 17-nji awgustynda Exeter lager ýygnaýynyň tamamlanmagyndan gapynyň ýapylan 1844-nji ýylyň 22-nji oktyabryna çenli bolan altmyş altý günde aňladýar. Milleritleriň taryhyndaky şol altmyş altý gün soňky günleri şekillendirýär, we bu babatda olar ýüz kyrk dört mün tarapyndan Ýarygije gykylygynyň habarynyň yglan edilişini şekillendirýär.

Pentekosta çenli bolan baş gün, Milleritleriň Ýarygije Gygyryşynyň habaryny yglan eden altmyş alty güni bilen gabat gelýär; bu hem Mesihniň Iýerusalime dabaryly girişinde nusgalandyrylyp görkezildi. Üç ädimiň birinjisi surnaýlar baýramydyr; ol hem ýedinji surnaý, ýa-da üçünji hasrat, ýa-da ahyrky günlerdäki Yslamdyr; Mesihniň dabaryly girişi bolsa eşegiň boşadylmagy bilen önünden taýýarlanyldy.

Pygamberlik taýdan bu, eşegiň çözülmeginiň Ýeňişli Girişiň başlangyjyny, ýagny Ýarygije Jarçysyny alamatlandyryandygyny kesgitleýär. Mukaddes Kitabyň pygamberlikleri ahyrky günlerde Mukaddes Kitap pygamberliginiň altynjy patyşalygyna — ýer ýüzüniň jandaryna, Birleşen Şatlara — ulanylmalydyr. Yslam Birleşen Şatlara, 11-nji sentýabrda edişi ýaly, zarba urar; şeýlelikde, Yslam tarapyndan Birleşen Şatlara garşy edilen möhüm bir zarba bilen Ýarygije Jarçysynyň yglan edilmeginiň başlangyjy, hem-de Yslam tarapyndan Birleşen Şatlara garşy edilen başga bir möhüm zarba bilen Ýarygije Jarçysynyň yglan edilmeginiň soňy alamatlandyrylýar, çünki Isa hemişe bir zadyň soňuny şol zadyň başlangyjy bilen suratlandyrýar.

Pentekost habary gaty sesiň habarydyr, gaty ses bolsa diňe Ýarygije Gykylygynyň habarynyň güýçlenmegidir. Millerit taryhynda Ýarygije Gykylygy 1844-nji ýylyň 22-nji oktýabrynda gapy ýapylanda tamamlandy, we ol soňky günlerde Ýekşenbe kanuny wagtynda gapy ýapylanda-da tamamlanýar. Pentekostda Petrus Ýoeliň habaryny yglan etdi, Pentekost bolsa Ýarygije Gykylygynyň omega soňudyr; şonuň üçin Ýarygije Gykylygynyň alfa başlangyjy bolan Petrus hem pygamberlik zerurlygyna görä Ýoeliň habaryny hem hödürleýär bolmalydyr. Ýarygije Gykylygynda Petrus Resullar 2-nji bapda, üçünji sagatda, ýokarky otagda ýerleşýär, soňra bolsa şol günüň özünde dokuzynjy sagatda ybadathanada durup, Ýoeliň habaryny yglan edýär.

Pentekostda, ýagny Gijeki Nalyşyň soňunda, Petrus ýüz kyrk dört münüň nyşanydyr; ol, şeýle hem, Gijeki Nalyşyň başynda ýüz kyrk dört münüň nyşanydyr. Ýüz kyrk dört münüň möhürlenmegi we dikeldilmegi, Yslam zarba uranda eşegiň çözülişi bilen başlanýar. Milleritler Ekseter düşelge ýygnaýyndan aýrylanda, habary joşgunly tolkun deň alyp gitdiler we simwoliki taýdan şol tejribäni gaýtalaýan ýüz kyrk dört münüň önünden şekillendirdiler.

Bu tatbikat, Petrusyň Pentikost möwsüminiň lakmus synagynda we üçünji synagynda Ýary gije Gykylygynyň habaryny yglan edýänleri wekilleşdirýändigini tananyňyzda has çynlakaý bolýar. Pentikostda Petrus üçin üçünji sagat ony ýokarky otaga ýerleşdirýär, we ýokarky otag şol bir wagtda Pentikostdan öňki on gündür. Pentikost möwsüminiň ikinji synagy, düýpli synagdan soň gelýän otuz günlük ybadathana synagydyr. Ybadathananyň ikinji synagy wepaly adamlardan iman arkaly Günäden doly saplanýan in mukaddes ýere girmegi, hem-de ol ýerde gökdäki orunlarda Mesih bilen bile iman arkaly oturdylmagy talap edýär. Resullaryň işleri kitaby bize Petrusyň Ýoel kitabynda degişli wagyzyna ýokarky otagda üçünji sagatda başlanandygyny, soňra bolsa dokuzynjy sagatda ybadathanada bolandygyny habar berýär.

Emma Petrus on bir bilen birlikde ýerinden turup, sesini galdyryp, olara şeýle diýdi: «Eý, Ýahudyýa adamlary we Iýerusalimde ýaşaýanlaryň hemmesi, muny bilin we sözlerime gulak asyň: çünki bular, siziň çäk edişniňiz ýaly, serhoş däldirler; sebäbi günüň heniz üçünji sagadydyr. Emma bu, Ýowel pygamber arkaly aýdylandyr. ... Indi Petrus bilen Ýohannes

dokuzynjy sagatda, doga wagtynda, ybadathana bilelikde çykdylar». Resullar 2:14–16; 3:1.

Mesih üçünji sagatda haça çüýlenip berkidildi, Ol dokuzynjy sagatda bolsa jan berdi. Onuň ölümi, jaýlanylyşy we direlişi üç ädimden ybarat bir ýol belgüsidir. Üçünji ädim, ilkinji miweleriň günü, Pentikosta tamamlanýan elli günüň başlangyjydyr. Pentikostal döwürniň alfasunda üçünji sagat bilen dokuzynjy sagat aýdyň bir garşylygy aňladýar, çünki Mesih üçünji sagatda diridi, dokuzynjy sagatda bolsa ölüdi. Petrus üçünji sagatda ýokarky otagda boldy, dokuzynjy sagatda bolsa ybadathanada boldy.

Mesihniň döwründäki elli mukaddes günden ybarat Pentikost döwri iki müň üç ýüz ýyl baradaky pygamberlige göni baglanyşykly mukaddes pygamberlik döwrüdi. Ol aýratyn-da Danyýel dokuzda ýewreý halky üçin bellenen dört ýüz togsan ýylyň ahyrky hepdesi bilen baglanyşyklydy. Mesihniň ähti tassyklaryň şol mukaddes hepde 1 260 pygamberlik gününden ybarat iki deň döwre bölünipdi. Şol hepdeň ýüregi haçdy. Haç üçünji we dokuzynjy sagady kesgitleýär, Pentikost günü Petrus hem şony edýär. Milady 34-nji ýylda, şol bir mukaddes hepdeň ahyrynda, Kornelius Kaýsariýa Maritimadan Petrusy çagyrtmak üçin adam iberen wagty, dokuzynjy sagatdy.

Kaisariýada Kornelius atly belli bir adam bardy; ol Italiýa goşuny diýlip atlandyrylýan bölümiň ýüzbaşysydy. Ol takwa adam bolup, tutuş öýi bilen Hudaýdan gorkýan, halka köp sadaka berýän we elmydama Hudaýa doga edýän adamdy. Ol gündiziň dokuzynjy sagady töwereginde aýdyň bir görnüşde Hudaýyň bir perişdesiniň ýanyna gelip: «Kornelius» diýýändigini gördi. Ol oňa seredip gorkdy-da: «Näme bu, Agam?» diýdi. Perişde oňa şeýle diýdi: «Seniň dogalaryň we sadakalaryň Hudaýyň önünde ýatlama hökmünde ýokary çykdy. Indi bolsa Ýopa adam iberip, lakamy Petrus bolan Şimuny çagyry». Resullaryň Işleri 10:1–5.

Ertesi gün, Petrus altynjy sagat töwereginde doga etmek üçin tamyň üçegine çykdy.

Ertesi gün, onlar ýol üstünde gidip şähre golaýlaşanlarynda, Petrus altynjy sagat töweregi doga etmek üçin jaýyň üçegine çykdy. Ol juda aç boldy we iýmek isledi; emma olar nahary taýýarlaýarkalar, ol ruhy görmeşe düşdi, gökleriň açylandygyny we dört burçundan daňylan uly bir çarşaba meňzeş belli bir gapyň ýere goýberilip, özüne tarap inýändigini gördi. Onuň içinde ýerdäki dört aýakly haýwanlaryň her dürli görnüşleri, ýabany haýwanlar, süýrenijiler we asman guşlary bardy. Şonda oňa bir ses gelip: «Tur, Petrus, öldür-de iý» diýdi. Emma Petrus: «Beýle bolmasyn, Reb! Çünki men hiç wagat haram ýa-da nejasatly hiç zady iýen däldirin» diýdi. Ses oňa ikinji gezek ýene-de şeýle diýdi: «Hudaýyň päk eden zadyna sen haram diýme». Bu ýagdaý üç gezek boldy; soňra ol gap ýene göge alnyp çykaryldy. Resullaryň işleri 10:9–16.

Petrusyň Kaýsariýa gelmegi üçin çagyrylyşy dokuzynjy sagatda bolýar; şol wagtda bir perişde gelip Korneliýa ýüzlenýär. Korneliý, ýekşenbe kanuny wagtynda Wawilondan çykмага çagyrylýan Hudaýyň beýleki çagalaryny aňladýar. Ýekşenbe kanuny wagtynda gelýän perişde, heniz Wawilonda bolanlara gaçmagy çagyryan Ýlham on sekizinji bapdaky ikinji sesdir. Petrus ýüz kyrk dört müňi, Korneliý bolsa Petrusa haram haýwanlar hökmünde görkezilen on birinji sagadyň işçilerini aňladýar. Petrus bilen Korneliýiň arasyndaky baglanyşyk, ýüz kyrk dört müňüň uly mähelle bilen baglanyşykda kesgitlenýän Ýlham ýedinji bapdaky gatnaşyga deňdir. Petrusa üç gezek turmak, soýmak we iýmek buýruldy. Ýüz kyrk dört müň hökmünde, Korneliýden gelen

çağyryş nyşanyň turmaga buýrulýan ýeridir.

Kornelius deňiz boýundaky Kaýsariýada, käwagt “deňiz boýundaky Kaýsariýa” diýlip atlandyrylýan ýerde ýerleşýär. Ylham kitabynyň on ýedinji baby bize “suwlaryň” “halklardygyny, köpçüliklerdigini, milletlerdigini we dillerdigini” habar berýär. Suwlar Hudaýyň ýygnagynyň daşyndakylardyr, we Ylham kitabynda, edil Petriň haram haýwanlar baradaky görnüşinde bolşy ýaly, dört sany tutuş dünýäni aňladýar. Petriň görnüşinde dürli-dürli dört haýwan bar, olar dört burçundan tutulýan bir örtgiň içinde aşak düşýärler. Petriň Korneliusa bolan gatnaşygy Nuh we gämä münen haýwanlar arkaly hem şekillendirilýär.

Petr “ýagty we gözəl” diýmegi aňladýan Ýoppada bolupdy, çünki ýüz kyrk dört münň nyşany hökmünde Petr milletler üçin ýalpyldawuk we gözəl tugdur. Dokuzynjy sagatda milletler Tugra oýanýarlar; White uýamyz bu Tugy Sabat günü, Hudaýyň kanuny, üçünji perişdäniň habary hem-de ahyrky günleriň habaryny dünýäniň daş-töweregine alyp barýan missionerler diýip kesgitleýär. Korniliý deňziň boýundaky Kaýsariýada perişde dokuzynjy sagatda gelende Tugra oýandy. Şondan soň Pentikost Ýekşenbe kanunyndaky habar dünýä—deňze gidýär.

Baýrak ýokary galdyrylmagy, şeýle hem Rebbiň öýüniň daglaryň üstünden ýokary galdyrylmagy hökmünde görkezilýär; Petrus bolsa ajaýyp, ýagty Ýoppa şäheriniň üçeginde, altynjy sagatda, dokuzynjy sagadyň Ýekşenbe kanunyndan öň doga edýärdi. Ýüz kyrk dört mün möhürlenende, dünýäniň içindäki krizisiň ýagdaýlary heniz Babilonda bolan Hudaýyň beýleki çagalaryny nury gözlemäge çekip getirer. Olar Ýoppada öýüň ýokarsynda bolan Petrusy tapmaga ugrukdyrylýarlar.

Petr hem Matta 16-da Kaýsariýa Filipide boldy. Hermon dagynyň etegindäki Kaýsariýa Filipi deňiz boýundaky Kaýsariýa bilen bir ada eýe bolupdy, emma bir şäheriň ýerde, beýlekisiniň bolsa deňizde ýerleşmegi sebäpli olaryň arasynda aýdyň garşylyk bardy. Mesihiň üçünji sagatda haça çüýlenmegi we dokuzynjy sagatda aradan çykmagy ýaşayş bilen ölümiň arasynda aýry-aýdyň garşylygy görkezýär. Pentikost günü Petriň üçünji we dokuzynjy sagat bilen baglanyşygy ýokarky otagdan ybadathana çenli uzanýan aýratyn bir garşylygy görkezýär. Ýerdäki Kaýsariýa ýa-da deňizdäki Kaýsariýa üçünji we dokuzynjy sagadyň zerur pygamberlik garşylygyny aňladýar, emma Petr Kaýsariýa Filipide bolanda üçünji sagat barada göni salgylanma ýokdur. Iki ýa-da üç şaýadyň güwäligi bilen bir zat berkidilýär, we haçyň üçünji hem-de dokuzynjy sagadynda, şeýle hem Pentikost günü bu iki mysal hem bir adamyň üsti bilen görkezilýär: ýaşayan ýa-da mazardaky Mesih bolsun, ýa-da ýokarky otagdaky ýa-da ybadathanadaky Petr bolsun.

Iki Kesarýanyň içindäki üçünji we dokuzynjy sagatdaky üçünji şaýatlyk, iki ýagdaýda-da esasy keşbiň Petrusdygyny görkezýär; edil Pentikost möwsüminiň başynda Mesihiň, şol möwsümiň ahyrynda bolsa Petrusyň esasy keşp bolşy ýaly. Üçünji sagadyň alfa keşbi dokuzynjy sagadyň omega keşbi bilen birdir; bu bolsa iki Kesarýanyň alfa nokadynyň Kesarýa Filipidygyny görkezýän bir şaýatlyk berýär. Ikinji şaýatlyk, iki şäheriň hem adynyň bir bolmagydyr; sonuň üçin esasy keşbiň ady bilen şäheriň ady birdir. Üçünji şaýatlyk gury ýer bilen deňziň arasyndaky garşylykdyr. Petrus Kesarýa Filipide bolanda, bu üçünji sagatdy. Hut şu ýerde habar has-da çynlakaý bolýar.

Birmeňzeş atly iki şäheri özara laýyklaşdyrmak dogrudyr, biz hem hut şony edýäris; emma şeýle-de biz haça çüýlenen Mesih hakdaky we Pentikost gününde Petirus hakdaky şaýatlygyň

esasynda ulanyşa üçünji we dokuzynjy sagady hem goşýarys. Üç çyzygy bir ýere jemlemek bilen — Mesihniň üçünji we dokuzynjy sagady, Pentikost gününde Petirusyň üçünji we dokuzynjy sagady — biz üçünji sagady Kaýsariýa Filipide berkidýäris. Hut şol bir pygamberlik mantygy Korneliý üçin dokuzynjy sagatda, Petirus üçin altynjy sagatda, soňra bolsa Kaýsariýa Filipide Petirus üçin üçünji sagatda ulanylmalydyr.

Petr üç bellik nokadynyň hemmesinde bardyr; Kornelius bolsa Petr bilen altynjy we dokuzynjy sagatda bardyr, emma üçünji sagatda Kaýsariýa Filipide ýokdur. Bu çyzyk özara baglanyşdyrylandyr, çünki her ädim degişlilikde üçünji, altynjy we dokuzynjy sagat bolup, Kaýsariýa Filippiden Ýoppa, ol ýerden hem Deňizboýy Kaýsariýa çenli uzaýar. Iki Kaýsariýanyň hem medeni kökleri Gresiýa hem-de Rim bilen baglydy, emma Kaýsariýa Filippiniň tapawutly aýratynlygy çetki, sylara beslenen butparazlygyň bedene gelen görnüşi bolmagydy, deňiz ýakasyndaky Kaýsariýa bolsa grek medeniýetini rim dolandyryşy bilen utgaşdyrýan söwda we dolandyryş merkeziydi. Kaýsariýa Filippi ybadathana syýasatynyň nyşany, Kaýsariýa Maritima bolsa döwlet syýasatynyň nyşanydyr.

Kesariýadan Kesariýa çenli hatarda Ýoppa üç ädimiň ortaky ädimidir. Bu üç ädim üçünji, altynjy we dokuzynjy sagatlar bilen beýan edilýär. Deňiz ýakasyndaky Kesariýa dokuzynjy sagatda Hoş Habaryň beýleki milletlere gitdigi Ýekşenbe kanunydyr. Ondan üç sagat öň, altynjy sagatda, Petrus ýagty we nur saçýan şäher bolan Ýoppadadyr. Ondan hem üç sagat öň, Petrus üçünji sagatda Surnaýlar baýramyndadyr. Kesariýadan Kesariýa çenli aralyk Ýarygije Gykylygynyň döwrüdür. Petrus başlangyçdan ahyra çenli Ýarygije Gykylygyny yglan edýänleri wekil edýär, çünki Isa başlangyjy hemişe ahyr bilen sazlaşdyrýar. Ýarygije Gykylygy, Petrus Ýoeliň habaryny yglan edýän ýerde—Surnaýlar baýramy ýol belgisi döwründe eşegiň boşadylmagy bilen—başlaýar.

Petros şofarlar baýramynyň üç ädimli ýolgörkezijisinde durýar: göge göteriliş, onuň yzysüre bolsa höküm. Matta on altynjy bapdaky şol ýolgörkezijide Mesihniň kimdigi baradaky mesele gozgalýar. Petrosyň ady üýtgedilýär, we Mesih tarapyndan Öz ýygnaçyny şu Gaýanyň üstünde gurjakdygy aýdylýar. Ybadathananyň onuň üstünde gurlan Gaýasy binýatdyr, we Petrosyň Kesariýa Filipidäki ýagdaýy birinji perişdäniň habarydyr, ol hem binýatlaýyn habardyr. Petros indiki ädime, Ýoppa ýetende, ýüzbe-ýüz öwredişniň kyrk gününüň ahyrynda Mesihniň göge göterilişi ýaly, özi-de ýokary çykýar. Göge göteriliş şeýle hem gutulyş taryhynyň baş baýdagy bolan haça meňzeşdir; haç bolsa iki bölege bölünýär: iki ogrynyň bolmagy, perdeň Iň Mukaddes Ýere çenli ýyrtylmagy, garaňkylyk we sagatlar bilen.

Indi altynjy sagatdan dokuzynjy sagada çenli bütün ýer ýüzüni garaňkylyk basdy. Dokuzynjy sagada golaý Isa gaty ses bilen: «Eli, Eli, lama sabahthani?» diýip gygyrdy, ýagny: «Hudaýym, Hudaýym, näme üçin meni terk etdiň?» diýmekdir. Matta 27:45, 46.

Ýopada, altynjy sagatda Peter pygamberlik taýdan bölünüş nokadyndadyr: heläk bolýanlar bilen halas bolýanlaryň arasynda, ýagtylyk bilen garaňkylygyň arasynda, hem-de Gijeki Nalyşyň başlangyjy bilen onuň tamamlanşynyň arasynda. Şol üzülme ýüz kyrk dört müňüň Laodikýa hereketinden ýüz kyrk dört müňüň Filadelfiýa hereketine geçişi nygtaýar. Ol Laodikýa Ýedinji Gün Adventist ybadathanasynyň doly ret edilişini alamatlandyrýar. Günäden saplanma günü bilen

şekillendirilýän höküm çykarylan şol ýapyk gapy Pentekostal ýekşenbe kanunyndan baş gün öň gelýär. Şol höküm ondan öň asmana göteriliş bilen, ondanam öň surnaý habary bilen öňe sürülýär. Şol üç ädim Hudaýyň möhüriniň basylýan ýol belgisini aňladýar, we Gijeki Nalyşyň habary dabaraly ybadathana tarapyndan Kornelius bilen şekillendirilýänlere yglan edilýär.

Pentikostda habary Petir yglan edýär, we Pentikost Ýarygije Gykylygynyň habarynyň soňuny aňladýar. Şonuň üçin pygamberlik zerurlygy boýunça Petiriň hem Ýarygije Gykylygy döwrüniň başynda habary yglan etmegi zerurdyr. Başlangyç hemişe soňuny görkezýär. Petiriň Ýarygije Gykylygy habary Yslamyň eşegi boşadylan wagty, we onuň Ýekşenbe kanununda ýene-de edişi ýaly, Amerikanyň Birleşen Ştatlaryna hüjüm eden wagty güýçlendirilýär. Petiriň Pentikostuň üçünji we dokuzynjy sagadynda habary wagyz etmegi Ýarygije Gykylygynyň başyny we soňuny kesgitleýär.

Seredip duran hatarda, Mesihniň asmana göterilmegi bilen tamamlanýan kyrk gün, şol bir wagtda-da ýokarky otagdaky on günüň başlangyjydyr. Şol on günüň başinji gününde, ýaraşdyрма günü Ysraýylyň günäleriniň öçürilip aýrylandygyny we ybadathananyň özüni taýýarlandygyny görkezýär. Pentikost gününde Petrus ýokarky otagda üçünji sagatda bolupdy. Ýekşenbe kanunynyň dokuzynjy sagadynda habar ýarygijeden güýçli nalyşa üýtgeýär.

Peter tarapyndan Ýarygije Gygyryşynyň habarynyň yglan edilmegi onuň üçünji sagatda bolan wagtynda ýüze çykýar. Ol habar surnaýlar baýramy bilen, eşegin çözülyän wagty bilen, şeýle hem Kaýsariýa Filipi bilen alamatlanýar; Kaýsariýa Filipi bolsa Paniumdyr. Panium Daniýel on birinji bapdaky on üçünji aýatdan on başinji aýada çenli aýatlarda şekillendirilýär. Peter Ýarygije Gygyryşynyň yglan edilişiniň başynda eşek çözülyän mahaly Amerikanyň Birleşen Ştatlaryna garşy yslam zarbasyny diňe bir kesgitlemän, eýsem şol bir wagtyň özünde Ýekşenbe kanunyna alyp barýan Panium söweşinde-de bolýar. Panium söweşi Amerikanyň Birleşen Ştatlaryna garşy yslam zarbasyna paralleldir.

Biz bu meseleleri indiki makalada dowam etdireris.